

p30konkor.com

نام و نام خانوادگی :

عنوان آزمون : تاریخ ۱۲ درس ۹

پایه تحصیلی :

زمان آزمون :

نام دبیر :

تاریخ برگزاری

ردیف	لطفاً پاسخ سوالات را روی همین برگ بنویسید	بارم
۱	<p>علل اعتراض گروهی از دانشجویان دانشگاه تهران در ۱۶ آذر ۱۳۳۲ چه بود؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ برقراری روابط سیاسی مجدد با انگلستان سفر معاون رئیس‌جمهور آمریکا (ریچارد نیکسون) به ایران</p>	
۲	<p>تشکیل شرکت نفت پارس و انگلیس و خرید ۵۱ درصد سهام آن چه دستاوردی برای دولت انگلیس داشت؟ (ذکر دو مورد کافی است).</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱</p> <ul style="list-style-type: none"> - حق نظارت کامل بر آن شرکت را به دست آورد. - این شرکت به بازوی پر قدرت اقتصادی و سیاسی دولت انگلیس تبدیل شد. - زمینه اعمال نفوذ و مداخله بیشتر انگلیسی‌ها را در ایران فراهم آورد. (ذکر دو مورد کافی است). 	
۳	<p>سیاست «موازنه منفی» را با سیاست «موازنه مثبت» مقایسه کنید.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ سیاست موازنه منفی یعنی ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سودجو بود اما سیاست موازنه مثبت تسلیم شدن در برابر قدرت‌های بزرگ و اعطای امتیاز به آنها بود.</p>	
۴	<p>علل مخالفت مجلس شانزدهم شورای ملی با قرارداد الحاقی گس - گلشایبان را بنویسید.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱</p> <ul style="list-style-type: none"> - قرارداد الحاقی حقوق مادی مردم ایران را نادیده می‌گرفت. - حاکمیت ملی و استقلال کشور را به نوعی نقض می‌کرد. - به تسلط بیگانگان بر منابع و صنعت نفت مشروعیت می‌بخشد. (ذکر ۲ مورد کافی است). 	
۵	<p>لغو قرارداد نفتی داری توسط رضاشاه و انعقاد قرارداد جدید (۱۹۳۳ م.) با انگلستان چه نتایج داشت؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱</p> <ul style="list-style-type: none"> - سهم ایران نسبت به قرارداد داری اندکی افزایش یافت. - محدوده جغرافیای قرارداد به میدان‌های نفتی شناخته شده جنوب کشور محدود گردید. - در عوض ۳۰ سال به مدت قرارداد افزوده شد. (ذکر ۲ مورد کافی است). 	

۶	<p>انگلستان برای جلوگیری از ملی شدن نفت ایران به چه اقدامات «اقتصادی» دست زد؟ (ذکر یک مورد کافی است).</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ - تهدید اقتصادی ایران با تعطیلی بانک انگلیس - خارج کردن سرمایه‌های شرکت نفت - تحریم خرید نفت (ذکر ۱ مورد کافی است).</p>
۷	<p>پس از کودتای ۲۸ مرداد، شخصیت‌های ملی و مذهبی چه تشکلی را پایه‌گذاری کردند؟</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ نهضت مقاومت ملی</p>
۸	<p>نمایندگان مجلس شورای ملی در قبال واگذاری امتیاز نفت شمال توسط دولت قوام به شوروی چه واکنشی نشان دادند؟</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ نمایندگان نه تنها موافقت‌نامه واگذاری امتیاز نفت شمال به شوروی را رد کردند، بلکه واگذاری هر گونه امتیاز استخراج نفت و مشتقات آن را به خارجی‌ها ممنوع کردند. (درس ۹ ص ۱۱۸)</p>
۹	<p>با توجه به دفاع منطقی و مستدل دکتر مصدق و وکلای حقوقی ایران، کدام نهادهای بین‌المللی به سود کشور ما رأی دادند؟</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ شورای امنیت سازمان ملل و دادگاه بین‌المللی لاهه (درس ۹ ص ۱۲۲)</p>
۱۰	<p>به نظر شما، چرا دکتر محمد مصدق هم‌زمان با نخست‌وزیری، خواستار برعهده گرفتن پست وزارت جنگ و فرماندهی ارتش بود؟</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ برای کاستن از نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کارشکنی‌های آن در اداره امور کشور (درس ۹ ص ۱۲۲)</p>
۱۱	<p>محمدرضا شاه پهلوی در ابتدای سلطنتش به منظور تحکیم جایگاه خویش دست به چه اقداماتی زد؟ (ذکر دو مورد کافی است).</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ هنگام ادای سوگند در مجلس شورای ملی متعهد شد که مطابق قانون اساسی به عنوان یک پادشاه مشروطه، فقط سلطنت کند نه حکومت. - او املاکی را که پدرش تصرف کرده بود، در اختیار دولت گذاشت تا به صاحبانشان بازگرداند. - به مراجع تقلید اطمینان داد که حجاب را محدود یا ممنوع نخواهد کرد. (درس ۹ ص ۱۱۷) (ذکر دو مورد کافی است).</p>
۱۲	<p>سیاست موازنه منفی را توضیح دهید.</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ به ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سلطه‌جو، سیاست موازنه منفی گفته می‌شود. (درس ۹ ص ۱۱۸)</p>

کدامیک از گزینه‌های سمت راست با شماره‌های سمت چپ در ارتباط است؟ (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است.)	<table><tr><td>الف) نخست‌وزیر مخالف ملی شدن صنعت نفت</td><td>۱- حاجعلی رزم‌آرا</td></tr><tr><td>ب) فرمانده نظامی کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲</td><td>۲- قوام السلطنه</td></tr><tr><td>ج) واگذارکننده امتیاز نفت شمال به شوروی</td><td>۳- جمشید آموزگار</td></tr><tr><td></td><td>۴- فضل‌الله زاهدی</td></tr></table>	الف) نخست‌وزیر مخالف ملی شدن صنعت نفت	۱- حاجعلی رزم‌آرا	ب) فرمانده نظامی کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲	۲- قوام السلطنه	ج) واگذارکننده امتیاز نفت شمال به شوروی	۳- جمشید آموزگار		۴- فضل‌الله زاهدی	۱۳
الف) نخست‌وزیر مخالف ملی شدن صنعت نفت	۱- حاجعلی رزم‌آرا									
ب) فرمانده نظامی کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲	۲- قوام السلطنه									
ج) واگذارکننده امتیاز نفت شمال به شوروی	۳- جمشید آموزگار									
	۴- فضل‌الله زاهدی									
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲	<p>پاسخ: ۱ الف) با شماره ۱ (درس ۹ ص ۱۱۹)</p> <p>ب) با شماره ۴ (درس ۹ ص ۱۲۵)</p> <p>ج) با شماره ۲ (درس ۹ ص ۱۱۸)</p>									
واکنش نمایندگان مجلس شورای ملی را، در قبال واگذاری موافقت‌نامه امتیاز نفت شمال به شوروی بنویسید.	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲	۱۴								
نمایندگان مجلس نه تنها موافقت‌نامه مذکور را رد کردند بلکه واگذاری هرگونه امتیاز استخراج نفت و مشتقات آن را به خارجی‌ها ممنوع کردند. (درس ۹ ص ۱۱۸)	پاسخ: ۱									
محدوده جغرافیایی قرارداد داری را با قرارداد ۱۹۳۳ م / ۱۳۱۲ ش، مقایسه کنید.	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲	۱۵								
محدوده جغرافیایی قرارداد داری: کشف و استخراج نفت و گاز در سرتاسر ایران (درس ۹ ص ۱۱۴)	پاسخ: ۱									
محدوده جغرافیایی قرارداد ۱۹۳۳: میدان‌های نفتی جنوب کشور (درس ۹ ص ۱۱۶)										
چرا برخی از نمایندگان مجلس شورای ملی با قرارداد الحاقی «گس - گلشاییان» مخالفت کردند؟	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱	۱۶								
پاسخ: ۱ - نادیده گرفتن حقوق مادی مردم ایران										
- حاکمیت ملی و استقلال کشور را به نوعی نقض می‌کرد.										
- تسلط بیگانگان بر منابع و صنعت نفت مشروعیت می‌بخشید. (ذکر دو مورد کافی است) (درس ۹ ص ۱۱۸)										
دولت مصدق برای مقابله با تهدیدها و تحریم‌های اقتصادی انگلستان، چه برنامه‌ای را اجرا کرد؟	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲	۱۷								
برنامه اقتصاد بدون نفت (درس ۹ ص ۱۲۲)	پاسخ: ۱									
چرا دولت دکتر مصدق بعد از پیروزی در دادگاه لاهه اقدام به قطع رابطه سیاسی با لندن (انگلستان) کرد؟	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱	۱۸								
دولت ایران از انگلستان خواست که بدهی‌های شرکت نفت و خسارت‌های ناشی از تأخیر را بپردازد.	پاسخ: ۱									
چون دولت انگلیس این تقاضا را نپذیرفت، اقدام به قطع رابطه سیاسی کرد. (درس ۹ ص ۱۲۲)										

۱۹	چرا دولت دکتر مصدق پس از روی کار آمدن، هیئتی را به ریاست مهندس مهدی بازرگان به خوزستان فرستاد؟ سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱ پاسخ: ۱ تا مراکز و تأسیسات نفتی را از حوزه اختیار شرکت نفت ایران و انگلیس خارج کند. (درس ۹ ص ۱۲۱)
۲۰	فعالیت‌های انگلیسی‌ها برای یافتن منابع نفت در مناطق مختلف ایران در کدام منطقه به نتیجه رسید؟ سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱ پاسخ: ۱ مسجد سلیمان (درس ۹ ص ۱۱۴)
۲۱	محمدرضا شاه در ابتدای سلطنتش به منظور تحکیم جایگاه خویش، به چه اقداماتی دست زد؟ (ذکر یک مورد کافی است). سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱ پاسخ: ۱ - هنگام ادای سوگند در مجلس شورای ملی متعهد شد که مطابق قانون اساسی به عنوان یک پادشاه مشروطه، فقط سلطنت کند نه حکومت. - املاکی را که پدرش تصرف کرده بود، در اختیار دولت گذاشت تا آن‌ها را به صاحبانشان بازگرداند. - به مراجع تقلید اطمینان داد که حجاب را محدود یا ممنوع نخواهد کرد. (ذکر یک مورد کافی است). (درس ۹ ص ۱۱۷)
۲۲	دولت ایران پس از پیروزی در دادگاه لاهه، در جریان ملی شدن صنعت نفت از انگلستان چه درخواستی کرد؟ سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱ پاسخ: ۱ از انگلستان خواست که بدهی‌های شرکت نفت و خسارت‌های ناشی از تأخیر و غیره را بپردازد. (درس ۹ ص ۱۲۲)
۲۳	سیاست موازنه منفی را تعریف کنید. سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱ پاسخ: ۱ اتخاذ سیاست ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سلطه‌جو را سیاست موازنه منفی می‌گویند که دقیقاً خلاف سیاست موازنه مثبت تلقی می‌شد. (درس ۹ ص ۱۱۸)
۲۴	مهم‌ترین علل مخالفت نمایندگان مجلس شانزدهم با قرارداد الحاقی «گس - گلشائیان» چه بود؟ سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱ پاسخ: ۱ نادیده گرفتن حقوق مادی مردم ایران؛ حاکمیت ملی و استقلال کشور را به نوعی نقض می‌کرد و به تسلط بیگانگان بر منابع و صنعت نفت مشروعیت می‌بخشید. (ذکر دو مورد کافی است). (درس ۹ ص ۱۱۸)
۲۵	علت استعفای دکتر مصدق از نخست‌وزیری را در تیر ۱۳۳۱ بررسی کنید. سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱ پاسخ: ۱ مصدق برای کاستن نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کارشکنی‌هایی که در اداره امور کشور صورت می‌گرفت، از محمدرضا شاه خواست که اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد. چون شاه با این تقاضا مخالفت کرد، او از مقام خود استعفا نمود. (درس ۹ ص ۱۲۲)

	<p>اقدامات مهم انگلستان را برای ممانعت از ملی شدن صنعت نفت ایران بنویسید. (ذکر یک مورد کافی است).</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ - تحریک کارگران صنعت نفت به اعتصاب گسترده از طریق منع شرکت نفت ایران و انگلیس از پرداخت فوق‌العاده دستمزد آنان</p> <p>- فرستادن کشتی‌های جنگی خود به خلیج فارس و بنادر ایران و تهدید نظامی</p> <p>- طرح شکایت از ایران در مجامع بین‌المللی</p> <p>- تعطیلی شعب بانک انگلیس در ایران، خارج کردن سرمایه‌های شرکت نفت و تحریم خرید نفت. (درس ۹ ص ۱۲۱) (ذکر یک مورد کافی است).</p>	۲۶
	<p>دکتر محمد مصدق در تیر ۱۳۳۱، به چه دلایلی از شاه خواست کرد که اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به وی بسپارد؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ برای کاستن از نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کارشکنی‌های آنان در اداره‌ی امور کشور (درس ۹ ص ۱۲۲)</p>	۲۷
	<p>تحلیل یکی از مورخان معاصر درباره‌ی اتحاد آمریکا و انگلستان علیه نهضت ملی شدن نفت را بخوانید و به سؤالات زیر جواب دهید.</p> <p>«از نظر واشنگتن و هم‌چنین لندن، کنترل ایرانی‌ها بر نفت احتمالاً پیامدهای درازمدت ویرانگری به همراه داشت. این امر صرفاً یک ضربه مستقیم به منافع بریتانیا نبود. ممکن بود کنترل نفت را کاملاً در اختیار ایران قرار دهد. ممکن بود الهام‌بخش دیگر کشورها - به ویژه اندونزی، ونزوئلا و عراق - شود، به طوری که آنان نیز از این رویه پیروی کنند و در نتیجه، کنترل بازار بین‌المللی نفت از شرکت‌های نفت غربی به کشورهای تولیدکننده منتقل شود. هم‌چنین، تهدیدی بالقوه برای شرکت‌های آمریکایی و سایر کشورهای غربی - و طبعاً دولت آمریکا و بریتانیا بود.» (الف) از دید واشنگتن و لندن کنترل کامل ایران بر نفت می‌توانست چه تأثیری بر سایر کشورهای نفت‌خیز داشته باشد؟</p> <p>(ب) پیروی کشورهای نفت‌خیز از ایران در کنترل نفت خود می‌توانست چه نتیجه‌ای در پی داشته باشد؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ (الف) ممکن بود الهام‌بخش دیگر کشورها به ویژه اندونزی و ... شود به طوری که آنان نیز از این رویه پیروی کنند.</p> <p>(ب) می‌توانست کنترل بازار بین‌المللی نفت را از شرکت‌های نفت غربی به کشورهای تولیدکننده منتقل کند. (درس ۹ ص ۱۲۴)</p>	۲۸
	<p>انگلستان برای ممانعت از ملی شدن صنعت نفت ایران دست به چه اقدامات «نظامی» زد؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ فرستادن کشتی‌های جنگی خود به خلیج فارس و بنادر ایران و تهدید نظامی (درس ۹ ص ۱۲۱)</p>	۲۹
	<p>ملی شدن صنعت نفت در ایران چگونه آغاز شد؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ نهضت ملی شدن صنعت نفت با اتحاد و یک‌پارچگی احزاب و گروه‌های سیاسی و مذهبی مختلف بر محور مبارزه با استعمار انگلیس آغاز شد. (درس ۹ ص ۱۲۳)</p> <p>کلیدواژه: اتحاد احزاب - گروه‌های سیاسی و مذهبی - مبارزه استعمار</p>	۳۰

۳۱	<p>انگلستان بعد از ملی شدن صنعت نفت ایران در زمینه «اقتصادی» دست به چه اقداماتی زد؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ تعطیلی شعب بانک انگلیس خارج کردن سرمایه‌های شرکت نفت و تحریم خرید نفت. (درس ۹ ص ۱۲۱)</p>								
۳۲	<p>سیاست «موازنه‌ی منفی» در مجلس چهاردهم به چه معنی بود؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ ایستادگی در برابر امتیازخواهی - دولت‌های سلطه‌جو (درس ۹ ص ۱۱۸)</p>								
۳۳	<p>کدام‌یک از گزینه‌های سمت چپ با شماره‌های سمت راست در ارتباط است. (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است.)</p> <table border="1"> <tr> <td>الف) نورمن شوارتسکف</td><td></td></tr> <tr> <td>ب) نویل گس</td><td></td></tr> <tr> <td>ج) ویلیام ناکس داریسی</td><td></td></tr> <tr> <td>د) ریچارد نیکسون</td><td></td></tr> </table> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ شماره‌ی ۱: با ج (درس ۹ ص ۱۱۴) شماره‌ی ۲: با الف (درس ۹ ص ۱۲۴) شماره‌ی ۳: با د (درس ۹ ص ۱۲۶)</p>	الف) نورمن شوارتسکف		ب) نویل گس		ج) ویلیام ناکس داریسی		د) ریچارد نیکسون	
الف) نورمن شوارتسکف									
ب) نویل گس									
ج) ویلیام ناکس داریسی									
د) ریچارد نیکسون									
۳۴	<p>چرا دکتر محمد مصدق از محمدرضا شاه پهلوی خواست که وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ دکتر مصدق برای کاستن از نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کارشکنی‌های آن‌ها در اداره‌ی امور کشور، از محمدرضا شاه پهلوی خواست که اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد. (درس ۹ ص ۱۲۲)</p>								
۳۵	<p>در مجلس شانزدهم کدام گروه با تصویب قرارداد الحاقی «گس - گلشاییان» با انگلیس مخالفت کرد و این قرارداد چه سرنوشتی یافت؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ در مجلس شانزدهم اقلیتی از نمایندگان عضو جبهه‌ی ملی به رهبری دکتر مصدق با مخالفت مؤثر خود از تصویب قرارداد «گس - گلشاییان» جلوگیری کردند. (درس ۹ ص ۱۱۸)</p>								

	<p>انگلستان برای جلوگیری از ملی شدن نفت در ایران دست به چه اقداماتی زد؟ (ذکر یک مورد کافی است).</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۰</p> <p>۳۶ پاسخ: ۱- تحریک کارگران صنعت نفت به اعتصاب گسترده از طریق منع شرکت نفت ایران و انگلیس از پرداخت فوق‌العاده دستمزد آنان ۲- فرستادن کشتی‌های جنگی خود به خلیج فارس و بنادر ایران و تهدید نظامی ۳- طرح شکایت از ایران در مجامع بین‌المللی ۴- تهدید اقتصادی ایران با تعطیلی شعب بانک انگلیس، خارج کردن سرمایه‌های شرکت نفت و تحریم خرید نفت (درس ۹ ص ۱۲۱) (ذکر یک مورد کافی است)</p>
	<p>بعد از کودتای ۲۸ مرداد، چه نهضتی برای مبارزه پایه‌گذاری شد و شامل چه کسانی بود؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>۳۷ پاسخ: ۱- بعد از کودتا گروهی از شخصیت‌های ملی و مذهبی و تعدادی از استادان دانشگاه تشکلی به نام نهضت مقاومت ملی را پایه‌گذاری کردند و با قرارداد جدید نفتی به مبارزه پرداختند که موجب اخراج شماری از آنان از دانشگاه شد.</p>
	<p>بعد از موفقیت کودتای ۲۸ مرداد، چه کسی نخست‌وزیر شد و سرنوشت دکتر مصدق و یاران و احزاب و روزنامه‌ها چه شد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>۳۸ پاسخ: ۱- زاهدی نخست‌وزیر شد و حکومت نظامی اعلام کرد. دکتر مصدق و یارانش دستگیر و محاکمه شدند. احزاب و گروه‌های سیاسی و روزنامه‌های مخالف غیرقانونی اعلام شده و منحل شدند.</p>
	<p>کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ با توافق کدام کشورها طراحی شد؟ چه کسانی محمدرضا پهلوی را در پذیرش کودتا متقاعد کردند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>۳۹ پاسخ: ۱- طراحی کودتای ۲۸ مرداد حاصل توافق آمریکا و انگلیس بود و آن دو کشور در اواخر ۱۳۳۱ دربارهٔ سرنگونی دولت مصدق و انتصاب سرلشکر فضل‌الله زاهدی به نخست‌وزیری به توافق رسیدند و آشوب‌های خیابانی و جنگ روانی علیه مصدق به راه انداختند و از طریق اشرف پهلوی و ژنرال نورمن شوارتسکف آمریکایی، محمدرضا پهلوی را متقاعد کردند که با کودتا موافقت کند.</p>
	<p>بعد از استعفای مصدق در تیر ۱۳۳۱، چه کسانی به مبارزه و تظاهرات پرداختند و نتیجه چه شد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>۴۰ پاسخ: ۱- آیت الله کاشانی ضمن مخالفت با نخست‌وزیری قوام مردم را به مبارزه فراخواند و تهدید به اعلام جهاد کرد. روز ۳۰ تیر ۱۳۳۱ مردم به خیابان‌ها ریختند. نیروهای نظامی و انتظامی تظاهرات را سرکوب کردند و عده‌ای را به خاک و خون کشیدند. اما با ادامهٔ تظاهرات و اعتراضات نمایندگان طرفدار نهضت ملی در مجلس، شاه که موقعیت خود را در خطر می‌دید ناچار به استعفای قوام و بازگشت مجدد دکتر مصدق رضایت داد.</p>

<p>دفاع دکتر مصدق در دادگاه لاهه و شکایت دولت ایران از شرکت نفت انگلستان، چه نتیجه‌ای داشت؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ دفاع منطقی و مستدل دکتر مصدق و وکلای حقوقی ایران باعث شد که شورای امنیت سازمان ملل متحد و سپس دیوان بین‌المللی لاهه به سود کشور ما رأی صادر کنند. دولت ایران بعد از پیروزی در دادگاه لاهه، از انگلستان خواست که بدهی‌های شرکت نفت و خسارت‌های ناشی از تأخیر را بپردازد و چون دولت انگلیس نپذیرفت اقدام به قطع رابطه سیاسی با لندن کرد.</p>	۴۱
<p>اقدامات انگلستان برای ممانعت از ملی شدن نفت در ایران را بنویسید.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- تحریک کارگران صنعت نفت به اعتصاب گسترده ۲- فرستادن کشتی‌های جنگی خود به خلیج فارس و بنادر ایرانی و تهدید نظامی ۳- طرح شکایت از ایران در مجامع بین‌المللی ۴- تهدید اقتصادی ایران با تعطیلی شعب بانک انگلیسی، خارج کردن سرمایه‌های شرکت نفت و تحریم خرید نفت 	۴۲
<p>دکتر مصدق در چه تاریخی و با حمایت چه کسانی نخست‌وزیر شد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ در اردیبهشت ۱۳۳۰، دکتر مصدق با حمایت گسترده افکار عمومی اتحاد و همکاری نیروهای ملی و مذهبی و پشتیبانی قاطع آیت الله کاشانی نخست‌وزیر شد.</p>	۴۳
<p>جمعیت فداییان اسلام، چه نوع تشکلی بود؟ به دست چه کسی به وجود آمد و هدف این جمعیت چه بود؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ فداییان اسلام تشکلی مذهبی، سیاسی و انقلابی بود که در سال ۱۳۲۴ شمسی به همت طلبه جوانی به نام سیدمجتبی نواب صفوی به وجود آمد. هدف این جمعیت ایجاد حکومتی بود که به شریعت و قوانین اسلام احترام گذارد.</p>	۴۴
<p>حاجعلی رزم‌آرا به دست چه کسی ترور انقلابی شد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ خلیل طهماسبی، یکی از اعضای جمعیت فداییان اسلام</p>	۴۵
<p>کدام شخصیت ملی - مذهبی، با جدیت تمام از جنبش ملی شدن صنعت نفت حمایت کرد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ آیت الله سید ابوالقاسم کاشانی</p>	۴۶

۴۷	<p>چه کسانی با ملی شدن صنعت نفت در ایران مخالفت کردند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ انگلستان و عوامل داخلی‌اش برای حفظ منافع استعماری خود و جلوگیری از دستیابی ملت ایران به حقوق خویش، با ملی شدن صنعت نفت مخالفت کردند. سپهبد حاجعلی رزم‌آرا، نخست‌وزیر که از سیاست انگلستان جانب‌داری می‌کرد نیز به شدت مخالف بود.</p>
۴۸	<p>جبهه ملی در اعتراض به چه واقعه‌ای تشکیل شد؟ چه کسی پیشنهاد تشکیل ائتلاف جبهه ملی را داد؟ به رهبری چه کسی تشکیل شد و کدام احزاب به آن پیوستند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ دخالت عبدالحسین هژیر وزیر دربار، در برگزاری انتخابات شانزدهمین دوره مجلس، باعث اعتراض بسیاری از گروه‌ها و چهره‌های سیاسی شد. سیاستمداران و روزنامه‌نگاران به رهبری دکتر مصدق در اعتراض به دخالت‌های دولت وقت در کاخ مرمر متحصن شدند. پس از پایان تحصن در منزل دکتر مصدق جمع شدند. سیدحسن فاطمی پیشنهاد تشکیل ائتلاف جبهه ملی را داد و به این ترتیب جبهه ملی ایران به رهبری محمد مصدق تشکیل شد. پس از تشکیل جبهه ملی، حزب ملت ایران، حزب زحمتکشان ملت ایران، حزب مردم ایران، مجمع مسلمانان مجاهد و انجمن اصناف و تجار بازار تهران به آن پیوستند.</p>
۴۹	<p>نمایندگان مجلس شورای ملی در اعتراض به قرارداد نفت جنوب، چه اقداماتی انجام دادند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ دولت را مکلف ساختند که برای گرفتن تمامی حقوق ملی در موضوع نفت جنوب مذاکره کند و اقدامات لازم را انجام دهد. این اقدام به معنای اعلام نارضایتی رسمی و علنی از قرارداد نفتی ایران با انگلستان (قرارداد ۱۹۳۳ م) و تلاش برای تجدیدنظر در آن به حساب می‌آید.</p>
۵۰	<p>سیاست «موازنه منفی» به چه معناست و در کدام مجلس شورای ملی و توسط چه کسی مطرح شد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ مجلس شورای ملی (دوره چهاردهم) به پیشنهاد محمد مصدق طرحی را به تصویب رساندند که دولت را از مذاکره و انعقاد قرارداد با کشورهای خارجی در خصوص نفت ایران بدون تأیید و تصویب مجلس منع می‌کرد (۱۳۲۳ ش). این مصوبه در حکم اتخاذ سیاست موازنه منفی یعنی ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سلطه‌جو بود و دقیقاً خلاف سیاست موازنه مثبت تلقی می‌شد.</p>
۵۱	<p>محمدرضا شاه پهلوی در ابتدای سلطنتش به چه اقداماتی دست زد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ وی هنگام ادای سوگند در مجلس شورای ملی متعهد شد که مطابق قانون اساسی به عنوان یک پادشاه مشروطه فقط سلطنت کند نه حکومت. او املاکی را که پدرش تصرف کرده بود در اختیار دولت گذاشت تا آن‌ها را به صاحبانشان بازگرداند و به مراجع تقلید اطمینان داد که حجاب را محدود یا ممنوع نخواهد کرد.</p>

۵۲	<p>چرا رضاشاه امتیازنامه نفتی داری را یکطرفه لغو کرد و چه قرارداد جدیدی با انگلیس منعقد کرد؟</p> <p>سوال و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ پس از انقلاب مشروطه همواره میان دولت ایران و انگلیس اختلافات دامنه‌داری درباره نحوه عملکرد شرکت نفت ایران و انگلیس و سهم ایران وجود داشت. در نتیجه چنین اختلافاتی بود که رضاشاه امتیازنامه داری را یکطرفه ملغی کرد. اما خیلی زود قرارداد نفتی دیگری را با انگلستان منعقد نمود. در قرارداد جدید سهم ایران نسبت به قرارداد قبلی اندکی افزایش یافت و محدوده جغرافیایی قرارداد به جنوب ایران محدود شد. اما در عوض ۳۰ سال به مدت قرارداد افزوده شد.</p>
۵۳	<p>نیروهای متفقین بعد از اشغال ایران و برکناری رضاشاه چه اقداماتی در ایران انجام دادند؟</p> <p>سوال و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ نیروهای متفقین شوروی، انگلستان و آمریکا پس از اشغال ایران در شهریور ۱۳۲۰ و برکناری و تبعید رضاشاه از کشور، کنترل مستقیم راه‌های اصلی خلیج فارس به مرزهای شوروی و حفاظت از جاده‌ها و تأسیسات نفت جنوب را به دست گرفتند. همچنین برخی شخصیت‌های ایرانی هوادار دولت‌محور و آلمانی‌های فعال در ایران را بازداشت کردند.</p>
۵۴	<p>«شرکت نفت ایران و انگلیس» در کدام منطقه ایران فعالیت می‌کرد و چگونه حق نظارت کامل برای آن شرکت را به دست آورد؟</p> <p>سوال و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ این شرکت چاه‌های زیادی در منطقه مسجدسلیمان حفر کرد و خط لوله‌ای هم از آنجا تا آبادان کشید، دولت انگلستان پس از آنکه از ارزش منابع عظیم نفت ایران و اهمیت آن برای نیروی دریایی خود آگاه شد. ۵۱ درصد سهام شرکت نفت پارس و انگلیس را خریداری کرد و حق نظارت کامل بر آن شرکت را به دست آورد و این شرکت به بازاری پرقدرت اقتصادی و سیاسی دولت انگلیس تبدیل شد.</p>
۵۵	<p>در زمان مظفرالدین‌شاه امتیاز کشف و استخراج نفت به چه کسی واگذار شد و مفاد قرارداد چه بود؟</p> <p>سوال و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ در زمان مظفرالدین‌شاه امتیاز نفت و استخراج نفت و گاز در سراسر ایران به مدت ۶۰ سال به یک انگلیسی به نام ویلیام ناکس داری واکس واگذار شد. در مقابل او تعهد کرد که ۲۰ هزار لیتر نقد و ۲۰ هزار لیتر به شکل سهام و تنها ۱۶ درصد سود خالص سالانه به دولت ایران پرداخت کند.</p>
۵۶	<p>نخستین حلقه چاه نفت در ایران در کدام منطقه فوران کرد و با فعالیت کدام دولت بود؟</p> <p>سوال و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰ -دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ در منطقه مسجدسلیمان و توسط انگلیسی‌ها</p>

در اوایل سده ۲۰ میلادی، چه کشفی در منطقه غرب آسیا انجام گرفت و موجب چه تغییر و تحولاتی شد؟

سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱_۱۴۰۰-دوازدهم

پاسخ: ۱ در اوایل سده ۲۰ میلادی، کشف منابع نفت در منطقه غرب آسیا توجه کشورهای استعمارگر و صاحبان صنایع بزرگ را بیش از گذشته به این منطقه و از جمله کشور ما که رتبه سوم ذخایر نفتی و رتبه اول مجموع ذخایر نفت و گاز را در دنیا دارد، جلب کرد.

۵۷

۱ - برقراری روابط سیاسی مجدد با انگلستان سفر معاون رئیس‌جمهور آمریکا (ریچارد نیکسون) به ایران

۲ - حق نظارت کامل بر آن شرکت را به دست آورد.

- این شرکت به بازوی پرقدرت اقتصادی و سیاسی دولت انگلیس تبدیل شد.

- زمینه اعمال نفوذ و مداخله بیشتر انگلیسی‌ها را در ایران فراهم آورد. (ذکر دو مورد کافی است.)

۳ - سیاست موازنه منفی یعنی ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سودجو بود اما سیاست موازنه مثبت تسلیم شدن در برابر قدرت‌های بزرگ و اعطای امتیاز به آنها بود.

۴ - قرارداد الحاقی حقوق مادی مردم ایران را نادیده می‌گرفت.

- حاکمیت ملی و استقلال کشور را به نوعی نقض می‌کرد.

- به تسلط بیگانگان بر منابع و صنعت نفت مشروعیت می‌بخشد. (ذکر ۲ مورد کافی است.)

۵ - سهم ایران نسبت به قرارداد داری اندکی افزایش یافت.

- محدوده جغرافیای قرارداد به میدان‌های نفتی شناخته شده جنوب کشور محدود گردید.

- در عوض ۳۰ سال به مدت قرارداد افزوده شد. (ذکر ۲ مورد کافی است.)

۶ - تهدید اقتصادی ایران با تعطیلی بانک انگلیس

- خارج کردن سرمایه‌های شرکت نفت

- تحریم خرید نفت (ذکر ۱ مورد کافی است.)

۷ - نهضت مقاومت ملی

۸ - نمایندگان نه تنها موافقت‌نامه واگذاری امتیاز نفت شمال به شوروی را رد کردند، بلکه واگذاری هر گونه امتیاز استخراج نفت و مشتقات آن را به خارجی‌ها ممنوع کردند. (درس ۹ ص ۱۱۸)

۹ - شورای امنیت سازمان ملل و دادگاه بین‌المللی لاهه (درس ۹ ص ۱۲۲)

۱۰ - برای کاستن از نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کارشکنی‌های آن در اداره امور کشور (درس ۹ ص ۱۲۲)

۱۱ - هنگام ادای سوگند در مجلس شورای ملی متعهد شد که مطابق قانون اساسی به عنوان یک پادشاه مشروطه، فقط سلطنت کند نه حکومت.

- او املاکی را که پدرش تصرف کرده بود، در اختیار دولت گذاشت تا به صاحبانشان بازگرداند.

- به مراجع تقلید اطمینان داد که حجاب را محدود یا ممنوع نخواهد کرد. (درس ۹ ص ۱۱۷) (ذکر دو مورد کافی است.)

۱۲ - به ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سلطه‌جو، سیاست موازنه منفی گفته می‌شود. (درس ۹ ص ۱۱۸)

۱۳ الف) با شماره ۱ (درس ۹ ص ۱۱۹)

ب) با شماره ۴ (درس ۹ ص ۱۲۵)

ج) با شماره ۲ (درس ۹ ص ۱۱۸)

۱۴ - نمایندگان مجلس نه تنها موافقت‌نامه مذکور را رد کردند بلکه واگذاری هرگونه امتیاز استخراج نفت و مشتقات آن را به خارجی‌ها ممنوع کردند. (درس ۹ ص ۱۱۸)

محدوده جغرافیایی قرارداد داری: کشف و استخراج نفت و گاز در سرتاسر ایران (درس ۹ ص ۱۱۴)

محدوده جغرافیایی قرارداد ۱۹۳۳: میدان‌های نفتی جنوب کشور (درس ۹ ص ۱۱۶)

- نادیده گرفتن حقوق مادی مردم ایران

- حاکمیت ملی و استقلال کشور را به نوعی نقض می‌کرد.

- تسلط بیگانگان بر منابع و صنعت نفت مشروعیت می‌بخشید. (ذکر دو مورد کافی است) (درس ۹ ص ۱۱۸)

برنامه اقتصاد بدون نفت (درس ۹ ص ۱۲۲)

دولت ایران از انگلستان خواست که بدهی‌های شرکت نفت و خسارت‌های ناشی از تأخیر را بپردازد. چون دولت انگلیس

این تقاضا را نپذیرفت، اقدام به قطع رابطه سیاسی کرد. (درس ۹ ص ۱۲۲)

تا مراکز و تأسیسات نفتی را از حوزه اختیار شرکت نفت ایران و انگلیس خارج کند. (درس ۹ ص ۱۲۱)

مسجد سلیمان (درس ۹ ص ۱۱۴)

- هنگام ادای سوگند در مجلس شورای ملی متعهد شد که مطابق قانون اساسی به عنوان یک پادشاه مشروطه، فقط

سلطنت کند نه حکومت. - املاک را که پدرش تصرف کرده بود، در اختیار دولت گذاشت تا آن‌ها را به صاحبانشان

بازگرداند. - به مراجع تقلید اطمینان داد که حجاب را محدود یا ممنوع نخواهد کرد. (ذکر یک مورد کافی است.) (درس ۹

ص ۱۱۷)

از انگلستان خواست که بدهی‌های شرکت نفت و خسارت‌های ناشی از تأخیر و غیره را بپردازد. (درس ۹ ص ۱۲۲)

اتخاذ سیاست ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سلطه‌جو را سیاست موازنه منفی می‌گویند که دقیقاً خلاف

سیاست موازنه مثبت تلقی می‌شد. (درس ۹ ص ۱۱۸)

نادیده گرفتن حقوق مادی مردم ایران ؛ حاکمیت ملی و استقلال کشور را به نوعی نقض می‌کرد و به تسلط بیگانگان بر

منابع و صنعت نفت مشروعیت می‌بخشید. (ذکر دو مورد کافی است.) (درس ۹ ص ۱۱۸)

مصدق برای کاستن نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کارشکنی‌هایی که در اداره امور کشور صورت می‌گرفت، از محمدرضا شاه

خواست که اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد. چون شاه با این تقاضا مخالفت کرد، او از مقام خود

استعفا نمود. (درس ۹ ص ۱۲۲)

- تحریک کارگران صنعت نفت به اعتصاب گسترده از طریق منع شرکت نفت ایران و انگلیس از پرداخت فوق‌العاده

دستمزد آنان

- فرستادن کشتی‌های جنگی خود به خلیج فارس و بنادر ایران و تهدید نظامی

- طرح شکایت از ایران در مجامع بین‌المللی

- تعطیلی شعب بانک انگلیس در ایران، خارج کردن سرمایه‌های شرکت نفت و تحریم خرید نفت. (درس ۹ ص ۱۲۱) (ذکر

یک مورد کافی است.)

برای کاستن از نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کارشکنی‌های آنان در اداره امور کشور (درس ۹ ص ۱۲۲)

الف) ممکن بود الهامبخش دیگر کشورها به ویژه اندونزی و ... شود به طوری که آنان نیز از این رویه پیروی کنند.
ب) می‌توانست کنترل بازار بین‌المللی نفت را از شرکت‌های نفت غربی به کشورهای تولیدکننده منتقل کند. (درس ۹ ص ۱۲۴)

فرستادن کشتی‌های جنگی خود به خلیج فارس و بنادر ایران و تهدید نظامی (درس ۹ ص ۱۲۱)

نهضت ملی شدن صنعت نفت با اتحاد و یکپارچگی احزاب و گروه‌های سیاسی و مذهبی مختلف بر محور مبارزه با استعمار انگلیس آغاز شد. (درس ۹ ص ۱۲۳)
کلیدواژه: اتحاد احزاب - گروه‌های سیاسی و مذهبی - مبارزه استعمار

تعطیلی شعب بانک انگلیس خارج کردن سرمایه‌های شرکت نفت و تحریم خرید نفت. (درس ۹ ص ۱۲۱)

ایستادگی در برابر امتیازخواهی - دولت‌های سلطه‌جو (درس ۹ ص ۱۱۸)

شماره ۱: با ج (درس ۹ ص ۱۱۴)

شماره ۲: با الف (درس ۹ ص ۱۲۴)

شماره ۳: با د (درس ۹ ص ۱۲۶)

دکتر مصدق برای کاستن از نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کارشکنی‌های آن‌ها در اداره امور کشور، از محمدرضا شاه پهلوی خواست که اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد. (درس ۹ ص ۱۲۲)

در مجلس شانزدهم اقلیتی از نمایندگان عضو جبهه ملی به رهبری دکتر مصدق با مخالفت مؤثر خود از تصویب قرارداد «گس - گلشایان» جلوگیری کردند. (درس ۹ ص ۱۱۸)

۱- تحریک کارگران صنعت نفت به اعتصاب گسترده از طریق منع شرکت نفت ایران و انگلیس از پرداخت فوق‌العاده دستمزد آنان

۲- فرستادن کشتی‌های جنگی خود به خلیج فارس و بنادر ایران و تهدید نظامی

۳- طرح شکایت از ایران در مجامع بین‌المللی

۴- تهدید اقتصادی ایران با تعطیلی شعب بانک انگلیس، خارج کردن سرمایه‌های شرکت نفت و تحریم خرید نفت (درس ۹ ص ۱۲۱) (ذکر یک مورد کافی است)

بعد از کودتا گروهی از شخصیت‌های ملی و مذهبی و تعدادی از استادان دانشگاه تشکلی به نام نهضت مقاومت ملی را پایه‌گذاری کردند و با قرارداد جدید نفتی به مبارزه پرداختند که موجب اخراج شماری از آنان از دانشگاه شد.

زاهدی نخست‌وزیر شد و حکومت نظامی اعلام کرد. دکتر مصدق و یارانش دستگیر و محاکمه شدند. احزاب و گروه‌های سیاسی و روزنامه‌های مخالف غیرقانونی اعلام شده و منحل شدند.

طراحی کودتای ۲۸ مرداد حاصل توافق آمریکا و انگلیس بود و آن دو کشور در اواخر ۱۳۳۱ درباره سرنگونی دولت مصدق و انتصاب سرلشکر فضل‌الله زاهدی به نخست‌وزیری به توافق رسیدند و آشوب‌های خیابانی و جنگ روانی علیه مصدق به راه انداختند و از طریق اشرف پهلوی و ژنرال نورمن شوارتسکف آمریکایی، محمدرضا پهلوی را متقاعد کردند که با کودتا موافقت کند.

آیت الله کاشانی ضمن مخالفت با نخست‌وزیری قوام مردم را به مبارزه فراخواند و تهدید به اعلام جهاد کرد. روز ۳۰ تیر ۱۳۳۱ مردم به خیابان‌ها ریختند. نیروهای نظامی و انتظامی تظاهرات را سرکوب کردند و عده‌ای را به خاک و خون کشیدند. اما با ادامه تظاهرات و اعتراضات نمایندگان طرفدار نهضت ملی در مجلس، شاه که موقعیت خود را در خطر می‌دید ناچار به استعفای قوام و بازگشت مجدد دکتر مصدق رضایت داد.

دفاع منطقی و مستدل دکتر مصدق و وکلای حقوقی ایران باعث شد که شورای امنیت سازمان ملل متحد و سپس دیوان بین‌المللی لاهه به سود کشور ما رأی صادر کنند. دولت ایران بعد از پیروزی در دادگاه لاهه، از انگلستان خواست که بدهی‌های شرکت نفت و خسارت‌های ناشی از تأخیر را بپردازد و چون دولت انگلیس نپذیرفت اقدام به قطع رابطه سیاسی با لندن کرد.

۱- تحریک کارگران صنعت نفت به اعتصاب گسترده

۲- فرستادن کشتی‌های جنگی خود به خلیج فارس و بنادر ایرانی و تهدید نظامی

۳- طرح شکایت از ایران در مجامع بین‌المللی

۴- تهدید اقتصادی ایران با تعطیلی شعب بانک انگلیسی، خارج کردن سرمایه‌های شرکت نفت و تحریم خرید نفت

در اردیبهشت ۱۳۳۰، دکتر مصدق با حمایت گسترده افکار عمومی اتحاد و همکاری نیروهای ملی و مذهبی و پشتیبانی قاطع آیت الله کاشانی نخست‌وزیر شد.

فداییان اسلام تشکلی مذهبی، سیاسی و انقلابی بود که در سال ۱۳۲۴ شمسی به همت طلبه جوانی به نام سیدمجتبی نواب صفوی به وجود آمد. هدف این جمعیت ایجاد حکومتی بود که به شریعت و قوانین اسلام احترام گذارد.

خلیل طهماسبی، یکی از اعضای جمعیت فداییان اسلام

آیت الله سید ابوالقاسم کاشانی

انگلستان و عوامل داخلی‌اش برای حفظ منافع استعماری خود و جلوگیری از دستیابی ملت ایران به حقوق خویش، با ملی شدن صنعت نفت مخالفت کردند. سپهبد حاجعلی رزم‌آرا، نخست‌وزیر که از سیاست انگلستان جانب‌داری می‌کرد نیز به شدت مخالف بود.

دخالت عبدالحسین هژیر وزیر دربار، در برگزاری انتخابات شانزدهمین دوره مجلس، باعث اعتراض بسیاری از گروه‌ها و چهره‌های سیاسی شد. سیاستمداران و روزنامه‌نگاران به رهبری دکتر مصدق در اعتراض به دخالت‌های دولت وقت در کاخ مرمر متحصن شدند. پس از پایان تحصن در منزل دکتر مصدق جمع شدند. سیدحسن فاطمی پیشنهاد تشکیل ائتلاف جبهه ملی را داد و به این ترتیب جبهه ملی ایران به رهبری محمد مصدق تشکیل شد. پس از تشکیل جبهه ملی، حزب ملت ایران، حزب زحمتکشان ملت ایران، حزب مردم ایران، مجمع مسلمانان مجاهد و انجمن اصناف و تجار بازار تهران به آن پیوستند.

دولت را مکلف ساختند که برای گرفتن تمامی حقوق ملی در موضوع نفت جنوب مذاکره کند و اقدامات لازم را انجام دهد. این اقدام به معنای اعلام نارضایتی رسمی و علنی از قرارداد نفتی ایران با انگلستان (قرارداد ۱۹۳۳ م) و تلاش برای تجدیدنظر در آن به حساب می‌آید.

مجلس شورای ملی (دوره چهاردهم) به پیشنهاد محمد مصدق طرحی را به تصویب رساندند که دولت را از مذاکره و انعقاد قرارداد با کشورهای خارجی در خصوص نفت ایران بدون تأیید و تصویب مجلس منع می‌کرد (۱۳۲۳ ش). این مصوبه در حکم اتخاذ سیاست موازنه منفی یعنی ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سلطه‌جو بود و دقیقاً خلاف سیاست موازنه مثبت تلقی می‌شد.

وی هنگام ادای سوگند در مجلس شورای ملی متعهد شد که مطابق قانون اساسی به عنوان یک پادشاه مشروطه فقط سلطنت کند نه حکومت. او املاکی را که پدرش تصرف کرده بود در اختیار دولت گذاشت تا آن‌ها را به صاحبانشان بازگرداند و به مراجع تقلید اطمینان داد که حجاب را محدود یا ممنوع نخواهد کرد.

پس از انقلاب مشروطه همواره میان دولت ایران و انگلیس اختلافات دامن‌داری درباره نحوه عملکرد شرکت نفت ایران و انگلیس و سهم ایران وجود داشت. در نتیجه چنین اختلافاتی بود که رضاشاه امتیازنامه داری را یک‌طرفه ملغی کرد. اما خیلی زود قرارداد نفتی دیگری را با انگلستان منعقد نمود. در قرارداد جدید سهم ایران نسبت به قرارداد قبلی اندکی افزایش یافت و محدوده جغرافیایی قرارداد به جنوب ایران محدود شد. اما در عوض ۳۰ سال به مدت قرارداد افزوده شد.

نیروهای متفقین شوروی، انگلستان و آمریکا پس از اشغال ایران در شهریور ۱۳۲۰ و برکناری و تبعید رضاشاه از کشور، کنترل مستقیم راه‌های اصلی خلیج فارس به مرزهای شوروی و حفاظت از جاده‌ها و تأسیسات نفت جنوب را به دست گرفتند. همچنین برخی شخصیت‌های ایرانی هوادار دولت‌محور و آلمانی‌های فعال در ایران را بازداشت کردند.

این شرکت چاه‌های زیادی در منطقه مسجدسلیمان حفر کرد و خط لوله‌ای هم از آنجا تا آبادان کشید، دولت انگلستان پس از آنکه از ارزش منابع عظیم نفت ایران و اهمیت آن برای نیروی دریایی خود آگاه شد. ۵۱ درصد سهام شرکت نفت پارس و انگلیس را خریداری کرد و حق نظارت کامل بر آن شرکت را به دست آورد و این شرکت به بازوی پر قدرت اقتصادی و سیاسی دولت انگلیس تبدیل شد.

در زمان مظفردالدین‌شاه امتیاز نفت و استخراج نفت و گاز در سراسر ایران به مدت ۶۰ سال به یک انگلیسی به نام ویلیام ناکس داری واکذار شد. در مقابل او تعهد کرد که ۲۰ هزار لیتر نقد و ۲۰ هزار لیتر به شکل سهام و تنها ۱۶ درصد سود خالص سالانه به دولت ایران پرداخت کند.

در منطقه مسجدسلیمان و توسط انگلیسی‌ها

در اوایل سده ۲۰ میلادی، کشف منابع نفت در منطقه غرب آسیا توجه کشورهای استعمارگر و صاحبان صنایع بزرگ را بیش از گذشته به این منطقه و از جمله کشور ما که رتبه سوم ذخایر نفتی و رتبه اول مجموع ذخایر نفت و گاز را در دنیا دارد، جلب کرد.

